

Lähtettäjä:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki
suojelusihteeri@tringa.fi

Vastaanottaja:

Kirkkonummen kunta
PL 20, 02401 Kirkkonummi
kirjaamo@kirkkonummi.fi

Lausunto luonnoksesta Kirkkonummen kunnan LUMO-ohjelman tavoitteiksi ja toimenpiteiksi

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry:n (rek.nro 116.353, 4105 jäsentä loppuvuonna 2022)) tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (entinen Uudenmaan maakunta sekä Sipoo entisellä Itä-Uudellamaalla).

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry kiittää Kirkkonummen kuntaa lausuntopyynnöstä. Yhdistys on perehtynyt Kirkkonummen kunnan luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelmaan sisällytettävien tavoitteiden ja toimenpiteiden luonnokseen ja lausuu mielipiteenään seuraavaa.

Yleistä

Kirkkonummen kuntastrategian mukainen päätös laatia Kirkkonummen kunnan luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma (LUMO-ohjelma) on tervetullut ja ansaitsee kiitoksen. LUMO-ohjelman tarkoituksena on luonnoksen mukaan turvata ja vahvistaa Kirkkonummen kunnan luonnon monimuotoisuutta ja vetovoimaisuutta ja edistää niin luonnon kuin kuntalaisten hyvinvointia. Ohjelman päämääräksi on asetettu kolme teesiä: 1) Kirkkonummen kunta toimii edelläkävijänä ja mallikuntana luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ja vahvistamisessa, 2) Kirkkonummen kunta tukee asukkaita, yrityksiä, yhdistyksiä ja muita toimijoita luonnon monimuotoisuustyössä sekä 3) Kirkkonummen luonnon monimuotoisuus on alkanut selvästi vahvistua vuoteen 2030 mennessä. Viimeinen teesi jää luonnoksessa muotoilultaan tulkinnanvaraiseksi ja epämääräiseksi, ja vaikka ohjelmassa asetetaan tavoitteita ja toimenpiteitä näiden päämäärien saavuttamiseksi, tulee tätä teesiä jatkossa konkretisoida joko ohjelmatekstissä tai teesin erilaisen muotoilun avulla.

Tavoitteet ja toimenpiteet

Ohjelman viisi tavoitetta ovat hyvin muotoiltuja, perusteltuja ja tarkoituksenmukaisia. Tavoite 1, "Tuotamme ja jaamme kunnan luontotietoa kattavasti sekä kehitämme luontotiedon hallintaa" on tärkeä luontotiedon

saatavuuden ja järjestelmien välisen kesustelevuuden edistämiseksi ja tukee osaltaan LSL 13 luvun säännöksiä luonnonsuojelun tietojärjestelmästä. Tringalla ei ole lisättävää toimenpiteisiin 1.1. ja 1.2. menettelytapoinen. Toimenpiteen 1.3. ”Täydennämme ja päivitämme Kirkkonummen alueella olevien arvokkaiden luontokohteiden kartoituksia” osalta huomioimme, että myös Tringa tekee Kirkkonummen alueella linnustokartoituksia ja tuottaa näin arvokasta luontotietoa, joka on omiaan hyödyttämään Kirkkonummen luontoa ja kuntaa. Vuoden 2025 aikana kartoitamme osin Kirkkonummen kunnan alueella sijaitsevan Nuuksion IBA-alueen pesimälinnuston, ja tässä Kirkkonummella on mahdollisuus osallistua ajantasaisen luontotiedon hankkimiseen ostamalla pesimälinnustokartoituksen tuottamaa aineistoa käyttöönsä. Osaltaan tämä liittyy myös tavoitteeseen 5.1. ja sen alaisiin menettelytapoihin avustusten myöntämisestä kunnan alueella toimiville yhdistyksille ja muille toimijoille luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen. Toimenpide 1.4. ennallistettaviksi soveltuvien kohteiden kartoittamisesta on sisällöltään hyvä ja tarkoituksenmukainen.

Tavoite 2, ”Teemme aktiivisia toimia luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi kunnan omistamilla alueilla” on kunnianhimoinen ja sisältää sekä erinomaisia toimenpiteitä että kehittämisen varaa. Toimenpide 2.1. (”Täydennämme Kirkkonummen luonnonsuojelualueiden verkostoa hakemalla kunnan omistamilla alueilla sijaitsevia suojelemattomia arvokkaita luontokohteita suojeluun”) ja toimenpide 2.2. (”Toteutamme kunnan omistamien luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa esitettyjä toimenpiteitä ja laadimme uusia hoito- ja käyttösuunnitelmia”) ovat tärkeitä. Luonnonsuojelualueiden verkosto ja alueiden väliset ekologiset yhteydet toimivat sitä paremmin, mitä laajempi verkosto on. Linnustollisesti arvokkaista kohteista Nuuksion järviylängön MAALI-alueeseen kuuluvien Kirkkonummen omistamien alueiden suojelu on tärkeää, samaten sekä Meiko–Lapträskin FINIBA-alueen että Saltfjärdenin seudun MAALI-alueen osalta aluesuojelun lisäämiselle on tarvetta.

Toimenpide 2.3. ansaitsee menettelytapojensa osalta erityiskiitoksen. Erityisesti menettelytavoista viimeinen eli ”lintujen pesimärauhaa uhkaavat toimenpiteet tehdään lintujen pesimäajan ulkopuolella” on erinomainen, ja tämä selkeä ja yksiselitteinen muotoilu tulee säilyttää valmiissa ohjelmassa. Samoin lahoppuun lisääminen kunnan omistamissa metsissä on kannatettava suunta. Metsien käsittelyyn liittyvä menettelytapa (”kunnan omistamissa metsissä tehdään vain toimenpiteitä, jotka ovat perusteltavissa luonnon monimuotoisuuden vahvistamisella, asukkaiden hyvinvoinnin turvaamisella ja ilmastonmuutoksen hillinnällä”) on pääosin hyvä, mutta kaipaa konkretiaa sen suhteen, mitä asukkaiden hyvinvoinnin turvaamisella tässä yhteydessä tarkoitetaan. Vaarana on se, että toimenpide ja menettelytavat mahdollistavat metsäalueiden liian voimakkaan käsittelyn asukkaiden hyvinvoinnin turvaamisen nimissä.

Nostamme esille selkeän kehitystarpeen ja -kohteen toimenpiteen 2.4. (”Hoidamme ja rakennamme rakennetun ympäristön viheralueita luonnon monimuotoisuutta vahvistavasti”) alla. Toimenpide sisältää jo lukuisia linnustolle tärkeitä menettelytapoja, kuten pönttöjen lisäämisen rakennetun ympäristön viheralueille (erittäin tärkeää usealle erittäin uhanalaiselle lajille, kuten tervapääskylle, räystäspääskylle ja varpuselle) ja viheralueilla kaadettujen puiden jättämisen maalahoppuiksi. Näiden menettelytapojen rinnalle olisi suotavaa nostaa linnuille ja muille eläimille ruokaa tarjoavien puiden, pensaiden ja perennojen (myös talventörröttäjät) lisääminen rakennetun ympäristön viheralueille sekä lintujen törmäyskuolleisuuden ehkäiseminen ja vähentäminen rakennetussa ympäristössä. Lasipinnat ja muut heijastavat rakenteet ovat rakennetussa ympäristössä merkittävä lintukuolleisuutta lisäävä tekijä, ja Kirkkonummen kunnalla olisi erinomainen tilaisuus huomioida asia LUMO-ohjelmassa esimerkiksi neuvonnan, ohjauksen ja erilaisten esimerkkiratkaisujen avulla.

Kannatamme muita tavoitteen 2 alaisia toimenpiteitä. Laiduntamisen jatkaminen tärkeiden lintukohteiden, kuten Saltfjärdenin alueella on tärkeää, samoin etenkin Kirkkonummen saariston alueella on tärkeää jatkaa pienpetojen pyyntiä.

Tavoite 3 eli ”Turvaamme ekologisten verkostojen säilymisen” on niin ikään kunnianhimoinen ja kannatettava. Kuten toimenpiteessä 3.2. todetaan, kaavoituksella ja tiesuunnittelulla on huomattavan suuri vaikutus ekologisten yhteyksien ja verkostojen toimivuuteen. Toimenpiteeseen sisältyvä menettelytapa ”kaavat ja kunnallistekniset suunnitelmat laaditaan niin, että ne edistävät ekologisten verkostojen säilymistä toimivina ja niiden heikentyneiden osien vahvistamista” edellyttää selkeää ohjausta ja seurantaa. Kaavamerkintöjen läpikäynti ja tarkistaminen toimenpiteen 3.3. mukaisesti ja ekologisten verkostojen toimivuutta heikentävien toimenpiteiden välttäminen kunnan omissa hankkeissa toimenpiteen 3.4. mukaisesti ovat kannatettavia. Tavoitteen alaisissa toimenpiteissä haasteena on se, kuinka nämä arvokkaat ja välttämättömät menettelytavat ja toimenpiteet saadaan integroitua osaksi kunnan kaikkea toimintaa siten, että ne eivät jää vain arvokkaiksi tavoitteiksi ja toimenpiteiksi ohjelmatekstissä.

Tavoitteen 4 (”Kehitämme kunnan toimintamalleja huomioimaan paremmin luonnon monimuotoisuuden”) osalta toteamme, että LUMO-ohjelman toimeenpanoa ja sen tavoitteiden seuraamista on ensiarvoisen tärkeää seurata säännöllisesti toimenpiteessä 4.1. esitetyn mukaisesti, jotta tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida ja toimenpiteitä tarvittaessa tehostaa. Tavoite 5 (”Toimimme luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ja vahvistamisessa yhdessä asukkaiden, järjestöjen ja yritysten kanssa”) on kannatettava, ja palaamme tässä yhteydessä toimenpiteeseen 5.1. eli yhteistyön tekemiseen luonnon monimuotoisuutta vahvistavien tahojen kanssa. Vuorovaikutus Kirkkonummen kunnan kanssa on ollut pääosin toimivaa, ja nostamme vielä uudelleen esille vuonna 2025 järjestettävän Nuuksion IBA-alueen pesimälinnuston kartoituksen toimenpiteen alaiset menettelytavat avustusten myöntämisestä huomioiden.

Lopuksi

Nähtävillä ollut LUMO-ohjelmaluonnos on hyvin valmisteltu ja kattava esitys luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen tähtäävistä keinoista Kirkkonummen kunnan alueella. Lintujen törmäyskuolleisuuden vähentämisen lisääminen rakennettua ympäristöä koskeviin toimenpiteisiin on helppo keino lisätä lintuystävällisyyttä Kirkkonummella, ja muut edellä esitetyt kehitysehdotukset huomioimalla LUMO-ohjelmasta tulee arvokas ja voimakas työkalu.

Helsingissä 30.10.2024

Aleksi Mikola

Puheenjohtaja

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —

Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry